

DOSSIER BEPLANTING

Over planten en bomen rondom het jeugdverblijf

Avontuurlijke speelruimte is essentieel voor jeugdgroepen op meerdaags verblijf. Hoe je de speelruimte uitdagend maakt, kon je lezen in HuisWerk 17. Een belangrijke eigenschap is alvast de aanwezigheid van bomen, struiken en planten omdat die aanleiding geven tot spelen.

Dit dossier wil verder inzoomen op die groene elementen die geschikt zijn voor een jeugdtoeristisch verblijf. Uiteraard ligt de focus daarbij op de meerwaarde voor kinderen en jongeren, maar ook andere aspecten worden van naderbij bekeken. Hoe onderhoudsvriendelijk zijn planten, kan alles zomaar aangeplant worden, welke planten zijn het best geschikt voor een jeugdtoeristisch verblijf en zijn alle planten wel even veilig voor kinderen en jongeren?

Zoals steeds worden enkele handvaten aangereikt waarmee je zelf aan de slag kan. Je vindt ook links naar interessante websites, handige publicaties en getuigenissen.

Mogelijke toepassingen voor planten

Beplanting kan verschillende functies vervullen. We zetten ze even op een rijtje.

DOMEIN OPDELEN EN AFSLUITEN

Een geschoren of ongeschoren haag, ook wel houtkant genoemd, wordt vaak gebruikt om het domein af te bakenen. Op die manier worden kinderen beschermd tegen een diepe gracht of een gevaarlijke weg, of wordt de privacy van omwonenden gewaarborgd. Heel wat planten zijn geschikt als afsluiting, toch zijn er twee eigenschappen die hier extra aandacht verdienen. Planten die het ganze jaar groen blijven, garanderen een volledige privacy, ook in de winter. Doornachtige planten zijn een extra ontmoediging voor kinderen die de omheining toch willen negeren.

Hou bij de opdeling van het domein ook rekening met de looproutes van de groepen. Die looproutes onderbreken met beplanting heeft weinig zin omdat door het intense gebruik ervan de planten onvoldoende groeikansen krijgen. Enkel een voldoende hoge en stevige omheining met een deftig alternatieve route kan soelaas brengen.

CAMOUFLAGE

Planten verbergen op een mooie manier storende elementen op het domein zoals een fietsenberging of de verzamelplaats van afval. Ook gebouwen zoals het sanitair blok of het jeugdverblijf zelf kunnen perfect achter planten verdwijnen.

In veel gevallen volstaat een gewone aanplanting, maar misschien kan gekozen worden voor de speciale techniek van gevelbegroening.

BESCHERMING

Bomen en struiken die uitgroeien tot een voldoende gesloten volume, bieden een goede bescherming tegen wind. Die bescherming is beter dan die van een even hoge muur omdat de bomen en struiken de wind als het ware absorberen, terwijl de wind na de muur opnieuw de vrije loop krijgt. Op zonnige dagen bieden dezelfde bomen en struiken dan weer bescherming door hun schaduw en op regenachtige dagen kan er tijdelijk

Zelfs een omgevallen boom kan een speeltoestel worden.

onder geschuild worden. Tot slot helpt een voldoende brede en hoge buffer van bomen en struiken ook geluidshinder in beperkte mate te reduceren.

SPEL

Wissel gesloten beplanting en open ruimte af. Gesloten beplanting nodigt kinderen uit tot het bouwen van kampen, sluipspelen of verstoppertje. Open ruimte maakt groep-, sport- en andere loopspelen mogelijk. Kies ook voor bomen geschikt om in te klimmen zoals de wilg of de es.

EDUCATIE

Een gevarieerd aanbod aan planten heeft een belangrijke educatieve waarde en is een must voor jeugdtoeristische verblijven die op regelmatige tijdstippen groepen met interesse voor de natuur ontvangen. Wie wil, kan daar nog een educatief pakket aan koppelen, eventueel in combinatie met een gidsbeurt door een natuurgids.

Welke planten kiezen?

DE BODEM

De plantenkeuze wordt door veel factoren bepaald maar de belangrijkste factor is ongetwijfeld dat de planten kunnen overleven op je domein. Grondsoort, bodemvochtigheid, zuurtegraad en lichtinval spelen daarbij een belangrijke rol. Omdat de omstandigheden van plaats tot plaats verschillen, is het aangewezen zelf informatie in te winnen. Informatie over de bodem is terug te vinden via de bodemkaart op de website van Geo-Vlaanderen (www.geopunt.be). Welke planten goed floreren in een bepaalde ondergrond, vind je terug in diverse plantengidsen of op het internet. Zo beschikt www.velt.be over een gemakkelijke plantenzieker. Ook in de handel kan je voor advies terecht.

TE MIJDEN: GIFTIGE EN PIJNLIJKE PLANTEN

Giftige en pijnlijke planten verdienen de nodige aandacht. Dit blijkt ook uit cijfers van het antigifcentrum dat in 2009 meer dan 2 000 keer werd geconsulteerd voor intoxicatie met een plant (en dan nog hoofdzakelijk bij jonge kinderen). Gelukkig hebben niet alle intoxicaties ernstige gevolgen. Het antigifcentrum definieert onder intoxicaties ook onaangename en pijnlijke contacten met planten. Het antigifcentrum kan je elke dag 24u op 24u bereiken op 070/245.245.

Giftige of pijnlijke planten kunnen voor het slachtoffer een domper op het verblijf zetten. Giftige planten – in het bijzonder planten met giftige vruchten – komen daarom best niet voor rondom een jeugdtoeristisch verblijf. Hetzelfde geldt voor pijnlijke planten rondom intensief gebruikte speelruimtes.

Inname van planten, vooral van bessen, komt hoofdzakelijk voor bij kinderen tot vijf jaar. Planten die absoluut te

mijden zijn, ook voor oudere kinderen, zijn de reuzenberenklauw (*Heracleum mantegazzianum*) en de wijnruit (*Ruta Graveolens*). Als kinderen en jongeren in aanraking komen met het sap van die planten, wordt de huid overgevoelig voor zonlicht (fotosensibilisatie). Blootstelling aan de zon kan dan achteraf ernstige brandwonden veroorzaken.

In de brochure 'Giftige of verdachte planten' van het antigifcentrum staat een namenlijst van planten die giftig zijn bij inname of irriterend zijn voor de huid en slijmvliezen. Staan er ongekende planten rondom het jeugdverblijf en wil je de gevaren ervan inschatten, dan kan je terecht op de website van de nationale plantentuin van België. Daar staan de giftige en gevaarlijke planten opgelijst met een foto. Paddenstoelen komen daarin niet voor. Een lijst van giftige paddenstoelen staat wel vermeld op de website van het anti-gifcentrum.

LEKKERE SOORTEN

Eetbaar groen verhoogt de natuurbeleving. Zo kan je kiezen voor fruitbomen (appel, peer ...) of voor struiken zoals vlier, framboos, braambes en bosbes. Een andere mogelijkheid zijn bomen en struiken die noten voortbrengen. Voorbeelden hiervan zijn de tamme kastanje, hazelnoot, beukenoot of walnoot.

Ook de druivelaar zorgt voor lekkere vruchten.

Het sap van de berenklauw kan leiden tot ernstige brandwonden.

PLANTEN LOKKEN DIEREN

Waar planten staan, voelen dieren zich thuis. Vooral omdat de planten vaak voedselbron voor de dieren zijn. Wil je een paradijs met vogels, vlinders, lieveheersbeestjes, egels, vleermuizen, kevers, slakken ... dan vind je via de website van Natuurpunt (www.natuurpunt.be) terug welke planten die dieren verkiezen.

"Beplanting op een jeugdverblijf kan best tegen een stootje."

De keerzijde van de medaille is dat bepaalde planten ook dieren aantrekken die rond een jeugdtoeristisch verblijf minder of helemaal niet welkom zijn. Een voorbeeld is de eikenprocessierups. De haartjes van die rups zorgen bij wie ermee in aanraking komt voor huiduitslag, zwellingen, rode ogen en jeuk. Zoals zijn naam laat vermoeden, zit de rups vooral op de zonnige zuidkant van eiken, in het bijzonder op de zomereik. Een ander te mijden dier is de wesp. Wespen leven van nectar, stuifmeel, plantensap, vruchtvlees en sap van rijpe vruchten. Wie fruitbomen plaatst, verwijdert daarom best het gevallen fruit. Meer informatie over de gezondheids-

risico's en de maatregelen die je kan nemen tegen ongewenste dieren vind je via het Agentschap Zorg en Gezondheid.

GROENBLIJVERS

Leuke planten, vooral voor de winterdagen, zijn groenblijvers zoals hulst, taxus of laurier. Omdat ze hun bladeren niet verliezen, blijven ze hun speelwaarde voor verstoppertje en hun schermfunctie tegen voornamelijk wind en regen behouden. Ook de privacy blijft zo bewaard.

STERKE PLANTEN

Tijdens het spel krijgen de planten veel te verduren. Daarom moeten planten zeker in de beginfase de nodige groeikansen krijgen. Een deel van de nieuwe aanplanting afschermen van de publieke ruimte kan aangewezen zijn. Ook eenmaal volgroeid moeten de planten tegen een stootje kunnen. Welke bomen zijn geschikt om in te klimmen, welke struiken kunnen zonder veel erg een tak verliezen tijdens een spel en over welke planten mag gelopen worden? In de regel zijn planten die snel en goed groeien, het minst kwetsbaar. Enkele voorbeelden zijn wilgen, populieren en abelen.

Nieuwe scheuten verschijnen op geplooid vlier.

De haartjes van de eikenprocessierups hebben onaangename gevolgen.

De hulst blijft het hele jaar groen.

Een afgekraakte lijsterbes blijft in leven.

Uitbaters aan het woord

ELS BASTIAANSEN DE SCHALMEI - RIJKEVORSEL

We hebben verschillende soorten bomen en struiken die mooie bloemen geven en vogels aantrekken. De planten mogen vrijuit groeien, snoeien doen we niet.

Waar kinderen beter niet komen - bijvoorbeeld de slootkant - laten we netels groeien en staat er meidoorn, een mooie plant met stekels. De stekels werken preventief, ongevallen zullen niet snel gebeuren. Bovendien zijn de stekels niet van die aard dat ze bij kinderen ernstige letsels zouden veroorzaken.

Op het domein staan nog een treurwilg, ideaal voor de schaduw, en een scheve notenboom waar jongeren naar believen in kunnen spelen. Verder is er een weiland dat op regelmatige basis wordt gemaaid, maar waar plaats is voor klaver, madeliefjes, paardenbloem enz. Brandnetels en giftige planten zoals vingerhoedskruid en karmoezijnbes worden wel bestreden.

ANN RUMMENS DE WITTE HOEVE - SCHERPENHEUVEL-ZICHEM

Een mooie plantentuin aanleggen is ten dode opgeschreven. Groepen vragen vooral een groot speelveld dat tegen een stootje kan en naald- of loofbomen als beschutting tijdens de warme zomerdagen.

Qua onderhoud vraagt het regelmatig maaien van het sportgras de nodige tijd. Dit is noodzakelijk om teken geen kans te geven, Om planten die giftig of kwetsend zijn zoals berenklaauw of distels te bestrijden, gebruik ik jaarlijks, buiten de bivakperiode, doeltreffende sproeistoffen.

Groep aan het woord

DORIEN PELCKMANS JNM

Acht jaar ben ik lid van JNM (Jeugdbond voor Natuur en Milieu), met in het verleden een engagement als bestuurslid en bondsvoorzitter. Nu begeleid ik als instructor de animator- en hoofdanimatorcursus.

Een animatorcursus staat open voor 15- en 16-jarigen die bestuurslid zijn in hun plaatselijke JNM-afdeling. De laatste cursus vond plaats in kamphuis High Chaparral in Buggenhout en duurde 7 dagen. De inhoud van de cursus is gelijklopend met die van andere jeugdwerkverenigingen, op enkele thema's na. Sessies zoals natuurstudie en milieubescherming vind je enkel bij ons terug.

Om de cursussen om te zetten naar de praktijk, zoeken we locaties met een hoge natuurwaarde. Het is de bedoeling dat de cursisten de natuur met hun zintuigen ervaren. Er moet iets te zien, te ruiken, te horen en te proeven zijn. De cursisten kunnen die ervaringen op hun beurt overbrengen op de leden van hun afdeling.

Onze voorkeur gaat daarom uit naar een jeugdverblijf gelegen nabij een natuurreservaat. Als er een gevarieerd aanbod is van bomen en struiken, is het uiteraard ook goed. Onze verwachtingen? Vooral inheemse soorten met veel bloemen zodat ze bijen en vlinders aantrekken. Er moet dus wat leven in de natuur zitten waarmee we de jongeren kunnen prikkelen. Tot slot zijn planten die eetbare vruchten dragen - bijvoorbeeld fruit - altijd leuk meegenomen.

Onze cursus is volledig uitgewerkt. Een educatief aanbod rond planten hoeft voor ons niet. Is er toch een aanbod, dan zullen we dat uiteraard wel bekijken, misschien halen we er nieuwe ideeën uit.

Onderhoud

Bepanting vergt sowieso het nodige onderhoud en verzorging. Toch kan een goede plantenkeuze de frequentie ervan verlagen.

GROEIEN OF SNOEIEN

Voor velen is snoeien een tijdrovende bezigheid. Hoe kan je het snoeien beperken?

Voorzie eerst en vooral bij de nieuwe aanplanting voldoende ruimte zodat de planten volwaardig kunnen uitgroeien. Dan is snoeien minder of helemaal niet nodig. Nog een voordeel is dat de plantenkeuze groter wordt, omdat ook planten die snoeien minder of zelfs helemaal niet verdragen, dan in aanmerking komen.

Snoeien kan verder beperkt worden door planten te kiezen met de gewenste uiterlijke verschijningsvorm – dan hoef je zelf niet in te grijpen – en/of met een beperkte groeidynamiek. Aanplanten en snoeien vergt wel de nodige kennis. Informeer je goed welke planten en bomen je mag snoeien en op welk tijdstip!

Ongeschoren struiken zorgen voor een omheining.

WORTELS

Het wortelstelsel van bomen of struiken kan sterk verschillen. We onderscheiden diepwortelende en vlakwortelende planten. Diepwortelende bomen en struiken zoals gewone es of zomereik hebben een penwortel en zoeken hun weg naar diepere grondlagen. De wortels van vlakwortelende bomen of struiken zoals kerselaar, beuk of populier groeien meer horizontaal langs de oppervlakte.

Vlakwortelende bomen of struiken veroorzaken soms schade. Denk maar aan een toegangspad vol oneffenheden waardoor

de kans op valpartijen verhoogt of de toegankelijkheid voor rolstoelgebruikers in het gedrang komt. Een boom of struik met vlakke wortels is ook geen optie als je nog andere planten onder de bomen wil. Door de wortelconcurrentie maken die namelijk weinig kans.

Bamboe is een groenblijver, maar de wortels kunnen o.a. tegels beschadigen.

Gewenste planten kunnen op ongewenste plaatsen opduiken, omdat hun wortels ondergronds verder groeien. Sommige bamboesoorten zijn hiervoor gekend. Wie zich vooraf niet goed informeert, kan bij het inperken of verwijderen van die planten veel problemen ondervinden. Omdat de hardnekkigheid van de wortel gekend is, zijn speciale worteldoeken te verkrijgen die het woekeren verhinderen.

ONGEWENSTE PLANTEN

Overall duiken ongewenste planten op: onder bomen en struiken, op braakliggende grond, in het grasveld, op opritten en terrassen, in de nieuwe aanleg. Hoe kan je die planten verwijderen? Het gebruik van chemische onkruidverdelger is misschien wel efficiënt, maar er zijn toch tal van gevaren aan verbonden. Op de website www.zonderisgezonder.be van de Vlaamse Milieumaatschappij staat een tool die je op basis van enkele vragen attent maakt op die gevaren. Blijft wieden dan de enige oplossing? In bepaalde gevallen wel, maar mits een slimme aanpak kan de intensiviteit drastisch verlaagd worden. Een voorbeeld is het gebruik van bodembedekkers. Op dezelfde website vind je nog tal van andere tips.

Bomen met hakhout zijn ideaal voor kampvuur.

HAKHOUT VOOR HET KAMPVUUR

Op locaties waar kampvuur mogelijk is, kan gekozen worden voor bomen of struiken die om de 8 tot 12 jaar tot tegen de grond worden afgezaagd en daarna terug uitlopen. Voorbeelden van hakhout zijn zwarte els, hazelaar, tamme kastanje, gewone haagbeuk, iep, eik ... Een andere mogelijkheid zijn knobomen. Daar gebeurt het afzagen niet tegen de grond, maar wel boven de knob. Een gekend voorbeeld is de wilg. Alternatieven zijn de populier, gewone es, haagbeuk ... Nadeel is wel dat hakhout veel werk vraagt, daarom is het enkel zinvol als je het hout nadien kan gebruiken.

Onkruid kan ook handmatig bestreden worden.

BEMESTEN

Zoals eerder omschreven is een goede bodem essentieel voor de overlevingskansen van planten. Bemesting draagt daartoe bij. Een goede bemesting houdt rekening met de bestaande bodemkwaliteit en de wensen van de planten. Ook een juiste dosering is belangrijk, zowel voor de plant als voor het milieu. Te weinig bemesting remt de groei van de plant, te veel bemesting verbrandt de wortels en heeft negatieve effecten op het milieu.

Meststoffen bestaan in vloeibare, vaste en oplosbare vormen. Verder kan er onderscheid gemaakt worden tussen organische en anorganische meststoffen. Gekend onder de organische meststoffen is dierlijke mest, groenbemesting en compost. Anorganische meststoffen, in de volksmond kunstmest genoemd, zijn organisch van oorsprong, maar worden in een fabriek kunstmatig aangemaakt.

Voor planten maakt het niet uit of er gekozen wordt voor organische of anorganische meststof. In beiden zitten nl. dezelfde belangrijke stoffen waarvan stikstof, fosfor, kalium, magnesium en calcium de belangrijkste zijn. Andere stoffen zijn ijzer, koper, zink, kobalt, jodium en borium. Al die stoffen worden via het water door de plant opgenomen. De hoeveelheid meststof nodig voor een goede bodem staat vermeld op de verpakking. Wie bij de boer stalmest haalt, moet opletten voor verbranding van de wortels. Verse stalmest laat je daarom beter eerst wat verteren.

GRASKEUZE

Elk grasplein bestaat uit een mengsel van diverse grassoorten. Veel voorkomende grassoorten zijn roodzwenkgras, Engels

raaigras, veldbeemd en hardzwenkgras. De samenstelling van het mengsel bepaalt waarvoor het gras het best geschikt is.

Speelgras bevat vooral Engels raaigras en veldbeemd, beiden sterke grassoorten. Engels raaigras kiemt snel, herstelt zich snel en verdraagt het belopen goed. Veldbeemd is dan weer goed bestemd tegen droogte en koude. Sportgras bevat eveneens Engels raaigras en veldbeemd maar in een nog hogere concentratie. Schaduwgras heeft dan weer een hoge concentratie van veldbeemd. Een grasmengsel waarin veel roodzwenkgras zit, is geschikt als siergras. Intensief spelen op een siergazon is niet aan te raden.

"Kies niet automatisch voor speel- en sportgras voor het volledige domein."

Het principe dat snel en goed groeiende planten tegen een stootje kunnen, geldt ook voor de grassoorten. Hierdoor moet veel gemaaid worden, met een grote berg tuinafval als gevolg. Daarom is het niet altijd verstandig alleen te kiezen voor speel- of sportgras rondom het jeugdverblijf. Minder belopen stukken worden misschien beter bezaaid met traag groeiend gras waarin bijvoorbeeld minder Engels raaigras verwerkt zit. Andere alternatieven zijn een bloemenweide of bodembedekkers. Wil je het gras toch behouden, dan kan de afvalberg beheersbaar blijven door minder te bemesten of het gras bij droog weer en op regelmatige basis te mulchmaaien. Een mulchmaaier versnipperd het gras in kleine deeltjes om dit vervolgens terug in het gras te blazen. Op die manier verteert het versnipperde gras gemakkelijk en dient het als grondverbetering. Een bijkomend voordeel is dat je minder moet bemesten. Wel moet mulchmaaien op regelmatige basis en in droge omstandigheden gebeuren.

MOLLEN

Mollen kunnen een mooi speelterrein verpesten. Enkele initiatieven helpen het grasveld ertegen te beschermen. Een arbeidsintensieve manier is het domein rondom voorzien van een verticaal fijnmazig gaas, ingegraven tot op grondwater-niveau. Wil je enkel het grasveld beschermen, dan leg je onder het grasveld een horizontale gaas. Zo worden mollen gestopt. Uiteraard is dit enkel van toepassing voor kleinere percelen. Een alternatief dat vaak ook succes oplevert, is het aanplanten van keizerskroon of kruisbladwolfsmelk. Beide planten verspreiden een geur die mollen moeilijk verdragen. Keizerskroon geniet de voorkeur omdat kruisbladwolfsmelk giftig is.

Uitbater – tuinaannemer aan het woord

Jozef Steenhaut vertelt als tuinaannemer op rust nog steeds met liefde over zijn beroep. Als uitbater van het Berkenhof in Tiegem (type B – 80 bedden) heeft hij doorheen de jaren voldoende ervaring opgebouwd. De aanplanting op het domein startte ongeveer vijftien jaar geleden.

Welke invloed heeft de bodem op de ontwikkeling van de plant?

Zand-, leem- en kleigrond zijn de voorname bodemtypes in Vlaanderen. Een bodemtype kan je niet veranderen, hoogstens verbeteren. De plantkeuze hangt dus af van het bodemtype. Hou je geen rekening met het bodemtype, dan gaan de planten op termijn treuren en/of gaan ze dood. Hetzelfde geldt voor uitheemse planten. Die planten zijn duur en hebben het moeilijk om te overleven in de Vlaamse bodem.

Een gulden regel is en blijft: de plantenkeuze gebeurt in functie van de bodemgesteldheid en niet omgekeerd.

Welke planten zijn geschikt als afsluiting?

Veel planten zijn hiervoor geschikt. De keuze is aan de uitbater, maar wie absoluut wil vermijden dat kinderen het domein kunnen verlaten, plaatst best een gesloten draadomheining. Planten laten altijd nog een doorgang, niet alles groeit altijd perfect dicht.

Een plant waar kinderen niet snel door kruipen, is de vuurdoorn. Die plant kan als haag gesnoeid worden, heeft stekels van 2 cm lang en is bijgevolg niet kindvriendelijk. Ze kwetst kinderen en vernielt elke speelbal. Dat kan niet de bedoeling zijn. Kies dan liever voor de haagbeuk, een stevige snelgroeiende

plant en minder veeleisend dan bijvoorbeeld de groene of rode beuk.

Welke planten zijn absoluut niet geschikt voor een jeugdverblijf?

Planten met een giftige vrucht die aantrekkelijk is voor kinderen of planten die vervelend zijn na aanraking. Twee voorbeelden: de aronskelk heeft een aantrekkelijke maar zeer giftige vrucht en de reuzeberenklauw veroorzaakt hevige brandwonden. Die planten worden best vermeden.

Van de gouden regen zijn de zaadjes giftig en van de taxus de pit en de bladeren. Als die planten aanwezig zijn op het terrein, is de kans echter klein op vergiftiging. Kinderen gaan niet snel zaadjes of bladeren eten of pitten stukbijten.

Nieuw zijn de allergieën. Berken en populier verspreiden veel pollen. Voor gevoelige kinderen kan dit best lastig zijn. Of je aanwezige bomen dan moet omhakken, is maar de vraag. Wat niet op je domein staat, staat misschien bij de buur met hetzelfde resultaat als gevolg, maar bij de aanplanting houd je er best rekening mee.

Hoe kan je kleine strookjes braakliggende grond aanplanten?

Veel hangt af van de ligging en de inkerse van de uitbater. Een siertuin en een jeugdverblijf zijn meestal niet te verenigen, tenzij als voortuintje. Aan de keukens van het jeugdverblijf een perkje voorzien met kruiden is dan weer meer voor de liefhebbers. In het andere geval is gras of een bodembedekker het minst tijdrendend.

Welke bodembedekkers genieten de voorkeur?

De beste bodembedekker voor een jeugdverblijf is de klimop. Deze plant is niet duur en is voldoende sterk dat erop lopen mogelijk is. Andere mogelijkheden zijn: symph. chen. hancock of coto-neaster dam. coral beauty. Nog een snel groeiende plant is de laagblijvende lonicera nitida maigrün. Nadeel is wel dat de jonge takken van de laatste plant gemakkelijk beschadigd kunnen worden.

Is een bodembedekker de ideale oplossing tegen onkruid?

Veel hangt af van de aanplanting en het onderhoud van het eerste jaar. De bodem moet eerst volledig onkruidvrij gemaakt worden. De aarde gewoon omwoelen heeft weinig zin. De onkruidwortels, in het bijzonder pemen, netels en paardenstaart, moeten verwijderd worden. Dit kan door veelvuldig te wieden of te sproeien. Als de plantjes er staan, is wieden ook nodig, dit zolang de planten volgroeid zijn. Pas dan vergt een volgroeide bodembedekker nog weinig onderhoud.

Een speelweide is volledig kapot gespeeld. Hoe vernieuw je die speelweide?

Eerst maai je het gras kort. Daarna frees je de grond een eerste keer, dit tot 10 cm diep. Laat de grond twee weken rusten en verspreid daarna grondverbeteraar (compost). Frees opnieuw en zaai het gras in bij voorkeur net voor een regenperiode.

Als gras kies je speelgazon of sportveldgras. Sportveldgras geniet de voorkeur omdat speelgazon meer onderhoud vraagt. Onder bomen kan schaduwgras toegevoegd worden. Grasmatten zijn zeer duur en vergen bij de aanleg een voortdurende bewatering.

Welke periode is het best voor het zaaien van gras?

September is ideaal. Dan zijn de zomerkampen achter de rug en heeft het gras nog voldoende tijd om te groeien. In die periode groeit ook onkruid minder snel en veel eenjarig onkruid zal tijdens de komende winter achterwege blijven.

Geldt dezelfde periode ook voor het planten in het algemeen?

Ja, planten voor de winter is beter dan de periode na de winter omdat de grond nog warm is en voldoende neerslag krijgt. Ideale maanden zijn oktober en november.

"Bemesten is niet nodig voor een jeugdtoeristisch verblijf."

Welke aandachtspunten zijn er nog bij de beplanting?

Een ruime plantput is voor hoogstammen essentieel. Als de wortel van de plant een diameter heeft van 30 cm, dan voorzie je een plantput met een diameter van ten minste 60 tot 70 cm. Qua diepte geldt hetzelfde. De plantput wordt vervolgens opgevuld met de uitgraven grond, al dan niet vermengd met een bodemverbeterend middel. Een stevige boompaal is wel vereist. En wie de mogelijkheid heeft, kan de opgevulde plantput afdekken met een stevige laag geteerde stalmest. Dit voorkomt vooreerst uitdroging en de voedingsbestanddelen van de mest zullen zeker ten goede komen aan de boom.

Bij de aanplanting van struiken en kleinere heesters is een ruim plantgat noodza-

kelijk en mag grondverbeteraar niet ontbreken. Een aanplanting gebeurt toch voor meerdere jaren en goed begonnen is in dit geval zeker half gewonnen.

Is bemesten noodzakelijk?

Bemesten dient hoofdzakelijk om de groei van planten te verbeteren. Maar is dit nodig voor een jeugdtoeristisch verblijf? Persoonlijk vind ik van niet. Sinds de aanleg van mijn speelweide werd niet meer bemest.

Als de grond verarmd is of als gras bijvoorbeeld geel wordt, is grondverbeteraar inbrengen een optie. Compost is hiervoor de goedkoopste oplossing. Gemeentes met containerparken verwerken het tuinafval zelf tot compost dat door particulieren gekocht kan worden.

Is compost maken eenvoudig?

Heel eenvoudig. Met gaas en enkele ijzeren staven maak je een verzamelplaats waarin het organische materiaal gedeponeerd wordt, de bacteriën doen de rest. Grasafval beperken is wel nodig om verhitting te voorkomen. Na drie jaar heb je mooie compost.

Compost maken is opnieuw voor liefhebbers. In de beginfase moet je uitzoeken hoe groot de verzamelplaats moet zijn en wat je uiteindelijk met de compost wil doen. Je kan verse ongeteerde compost niet zomaar tussen de planten gooien, want daar spelen de kinderen. Die dragen dat rottende materiaal dan overal rond, dit tot binnen in het verblijf. Goed verteerde compost is evenwel een zegen voor de planten en gezeefde compost is ideaal voor het gazon.

Jozef Steenhaut

TOP 10 VAN BOMEN VOLGENS JOZEF STEENHAUT

1. **Es:** komt laat in bloei
2. **Beuk:** een beukenbosje verhindert de planten onder de bomen na ongeveer 10 jaar
3. **Eik:** diepwortelend
4. **Els:** ook voor vochtige grond
5. **Kastanje:** vormt een brede kruin
6. **Populier:** hoog groeiend
7. **Wilg:** gemakkelijke boom, ook voor vochtige percelen.
8. **Notenboom:** vruchten worden vroegtijdig afgeslagen
9. **Linde:** mooie kruin
10. **Berk:** witte stam

TOP 10 VAN HEESTERS VOLGENS JOZEF STEENHAUT

1. **Veldesdoorn**
2. **Zwarte els**
3. **Haagbeuk**
4. **Hazelnoot**
5. **Meidoorn:** deze plant bevat stekels.
6. **Sierstruiken:** boerenjasmijn, forsythia, hortensia
7. **Hulst:** kies voor de soort zonder stekels
8. **Sneeuwbes**
9. **Laagblijvende prunus** (Otto Luycken)
10. **Kornoelje**

Bepantingen en de wet

Totale vrijheid bij de aanplanting is er niet. Wettelijk vastgelegde regels omschrijven waar je wel en waar je niet kan planten en waaraan je je nadien moet houden.

Zo is planten aanplanten op de perceelgrens zonder schriftelijke toestemming van de buur verboden. De te hanteren afstanden staan vermeld in het veldwetboek. Heesters (lager dan 3 meter) moeten een halve meter van de perceelgrens blijven, hoogstammen op ten minste twee meter en bij voorkeur zelfs drie meter. Knotbomen vallen in de wet onder hoogstambomen. Wie een bos aanplant, blijft minstens zes meter van de perceelgrens en vraagt hiervoor een bebosingsvergunning aan.

Aanplantingen zijn in bepaalde gevallen ronduit ongewenst, bijvoorbeeld wanneer de aanplanting schade toebrengt aan de aanwezige natuurwaarden of omwille van ecologische en esthetische redenen.

Na het planten geldt de zorgplicht. Dit wil zeggen dat je de planten als goede huisvader moet beheren. Schade moet je vermijden, niet-vermijdbare schade moet je herstellen.

Voor het kappen en rooien van houtige aanplantingen neem je best contact op met het gemeentebestuur. Zij verwijzen je dan, indien nodig, door naar het juiste vergunningstelsel.

